

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

21. juli 2019

EM2019/121

I henhold til § 33 i Forretningsorden for Inatsisartut, fremsætter jeg følgende forslag til Inatsisartutbeslutning:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at pålægge Naalakkersuisut senest til EM2020 at udrede, hvilke administrative og økonomiske konsekvenser der må påregnes, hvis Grønlands Selvstyre tilslutter sig Århuskonventionen.¹

(Medlem af Inatsisartut Stine Egede, Inuit Ataqatigiit)

Begrundelse:

På det seneste har interessen for udvinding af vores råstoffer været stigende. Det er i sig selv godt, for udvindingen vil uden tvivl skabe arbejdspladser og indtægter.

Det er kendt, at der findes miner visse steder i verden, der forurener omfattende, og ikke mindst ændrer landskabet markant.

Dette skal vi holde på et absolut minimum i Grønland.

Vi skal sikre os, at råstofudvindingen ikke har negative effekter på de allerede etablerede erhverv. Her skal vi især tage hensyn til erhvervsfangere og – fiskere samt erhvervsdrivende i landbrugs- og dyreholdsområdet. Og ikke mindst skal vi beskytte bostederne. Dertil skal vi i tider med fokus på turismeudviklingen tænke en ekstra gang for ikke at skade de oplevelsestilbud, vi har til turisterne.

Århuskonventionens overordnede mål er at sikre borgernes miljørettigheder. Konventionen indeholder bestemmelser om borgernes adgang til oplysninger, deltagelse i beslutningsprocesser samt klageadgang, på miljøområdet.

¹ Århuskonventionen (The UNECE Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters) er en international aftale om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser og adgang til klage samt domstolsprøvelse på miljøområdet. Konventionen trådte i kraft i 2001 og er i dag tiltrådt af 47 lande, herunder samtlige europæiske stater, med undtagelse af Rusland. Også EU har ratificeret konventionen.

Århuskonventionen vil, i et land som vores, der endnu ikke er blevet til et land med en stor råstofsektor, kunne bidrage til at sikre en fremtidig forsvarlig brug af landjorden, og at sikre beskyttelse af vores efterkommere, samt sikre, at den demokratiske proces er indbygget i råstofområdet.

Det er vigtigt, at man ikke begynder at mine landet kun for pengenes skyld, især når man snakker om råstoffer med radioaktivt indhold eller om udvinding af råstoffer med brug af kemikalier, som ikke er nedbrydelige og kan beskadige menneskets celler. Før vi begynder, skal vi sikre os, at de eksisterende erhvervssektorer ikke bliver negativt berørt.

Naalakkersuisut fik i 2014 udarbejdet et responsum², som gennemgår på hvilke områder, det vil være nødvendigt at ændre gældende regler, for at kunne leve op til Århuskonventionen, hvis Grønland ønsker at tiltræde konventionen. Responsummet belyser ikke de administrative og økonomiske omkostninger i forbindelse hermed.

Der er tale om et omfattende arbejde med detaljerede anvisninger på, hvordan vi kan tilpasse vores lovgivning, så den harmonerer med de miljørettigheder, som konventionen giver borgerne.

Med udarbejdelsen af dette responsum har vi taget et stort og vigtigt skridt på vejen mod en eventuel tiltrædelse og mod opfyldelsen af de målsætninger, som konventionen er udtryk for. Det næste skridt må naturligt være at få de administrative og økonomiske omkostninger ved en tiltrædelse belyst.

I Naalakkersuisuts besvarelse af mit §37 spørgsmål nr. 297/2018 kan man imidlertid læse, at Naalakkersuisut ikke har planer om at arbejde for at implementere Århuskonventionen.

Naalakkersuisut henviser til, at Århuskonventionen er blevet inddraget i Inatsisartutloven om beskyttelse af miljøet³, og at råstofloven⁴ indeholder særlige bestemmelser om offentlighedens adgang til miljøoplysninger med henblik på at sikre gennemsigtighed og tidlig borgerinddragelse.

Naalakkersuisut mener, at en fuldstændig implementering af Århuskonventionen vil blive for tung og administrativt ressourcekrævende, og at udbyttet risikerer ikke at stå mål med indsatsen.

² Det juridiske responsum er udarbejdet af professor, dr. Jur. Ellen Magrethe Basse

³ Inatsisartutlov nr. 9 af 22. november 2011 om beskyttelse af miljøet, med senere ændringer

⁴ Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (Råstofloven), med senere ændringer.

Det juridiske responsum viser imidlertid, at de gældende regler på en del områder endnu er ganske langt fra at være tilfredsstillende set i forhold til Århuskonventionen. Det gælder også råstofloven, som f.eks. ikke sikrer adgang til et uafhængigt klageorgan, og som giver Naalakkersuisut mulighed for helt at afskære offentligheden fra aktindsigt i et råstofselskabs lovpligtige rapporteringer om den udførte virksomhed.

Århuskonventionen sikrer borgenes muligheder;

-Man vil sikre en offentlig transparens i det offentliges viden om miljø.

-Man vil udvide den demokratiske proces i beslutninger af betydning for miljøet.

-Man vil smidiggøre mulighederne for at klage i sager, der vedrører miljøet.

Og ikke mindst vil borgere og NGO'er i Grønland ved en tiltrædelse af konventionen få mulighed for at indbringe eventuelle overtrædelser af konventionen for en særlig international komite.

Derfor gør det mig bekymret, når Naalakkersuisut svarer, at implementering af Århuskonventionen er for tungt et arbejde. Hvis vi ikke skal tilgodese mineselskabernes ønsker frem for befolkningens rettigheder, må vi arbejde for at udvide borgernes rettigheder.

Jeg mener ikke, at vi skal betragte det nødvendige arbejde, der skal til, som spild af penge og spild af tid, når det, man snakker om, er os nulevende og vores efterkommere. Man skal respektere folks styreform, og vi som folks repræsentanter skal spørge os selv om, hvad vi finder vigtigere, om befolkningen skal have rettighederne til at beskytte sig selv, eller om profitmagerne i mineselskaberne skal have mulighed for at agere uansvarligt.

Jeg ved og står ved, hvad jeg gerne vil have allerforrest.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Udredningen forventes at udgøres af administrative ressourcer svarende til et AC-årsværk.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv:

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne:

Ingen.